

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Balogh József dr.*
Cím: *Dante - Magyarországon*

Forrás: *Budapesti Hirlap*

Bp. (Hely) *1921. XI/5* (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

655(064)

Idő

"1921"

Helyszám

Származási hazinyomda 1922

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Dante Magyarországon

— A Korvin Mátvás Egyesület kiállítása. —

A mikrokozmosz az a kis világ, a melyet szerető kezek az utóbbi hetek során a Nemzeti Múzeum kupolacsarnokában felépítettek s a mely vasárnap nyílik meg a nagyközönség előtt, egy költői gondolat hatszázéztendő pályafutását ábrázolja. A Szentírás pályája után az *Isteni színjáték*-é talán a legjelentősebb és a leggazdagabb, a melyet valaha könyv megfűlött s e pálya itt egy tudással, gondolat és izléssel csoportosított gyűjteményben rajzolódnak elénk. A költő oly jól ismert fájdalmas, fáradt arca számtalan ábrázolásban; a nagy mű és kisebb társai kéziratban, nyomtatásban, minden kor készségével és izlésében, minden nemzet nyelvén; tudós magyarázatok és merész fantáziák, a melyek a Komédia ihletében születtek; a költő hű iródeák-jainak; a Dante-tudósoknak kezeirása és művei; költők, selymek, sőt képeslapok, plakát- és körkép- emlékek; ez a dióhéjba foglalt anyaga ennek a fölöttébb érdekes kiállításnak. Tükrében a szellemi élet varázsa tárul elénk; látjuk, mint indul utjára a középkori Firenzéből a csodámag, mint plántálódik át messze Keleten idegen talajba, mint ver gyökéret és hódítja meg lassan-lassan a magyar műveltséget és művészetet, mint ihlet meg és serkent munkára költőt és fordítót, tudóst, képirőt, zenészt. Ez a kiállítás a magyar művelődés történetének egyik szép fejezetét mutatja be.

A tárgyaknak ebben a tömkelegében fájdalom a katalógus hiánya. A külföldnek szóló tudományos ismertetés — olasz nyelven — csak hosszabb idő múltán fog elkészülni s ma a laikust csupán az apró feliratok igazítják utba; a Dante- ismerőnek még ma is nagy könnyebbségére lesz a kiállítás rendezőjének tollából tíz év előtt megjelent „Dante Magyarországon“.

A kiállítás legnagyobb kincsei a két középső asztalon láthatók: a kéziratok és a korai kiadások.

Három kódex került bemutatásra. A legnagyobb figyelmet kövöltük a budapesti egyetemi könyvtár illuminált Divina Commedia-ja fogja kelteni. Sajnos, a látogató csak egy oldalt láthat ebből a fejedelmi könyvből. Legfőbb ideje, hogy a gyönyörűséges miniatűrök méltó faksimile-kiadásban nyilvánosságra kerüljenek. A *De Monarchia* kódexe szövegkritikai szempontból is értékes; melléte két kódex-lap egy budapesti könyvkereskedő, S'emmer Ödön ügyességét dicséri, a ki ezt a töredéket a legutóbbi időben fedezte föl egy régi könyvtáblában. A nagy költemény tizenöt ismeretes ösnyomtatványa közül öt került itt bemutatásra, köztük a legpompásabb az 1472-es jesi-i kiadás; ez a kincs a Nemzeti Múzeumé. *Kaposy* gyönyörű magángyűjteményéből egy *Vita Nuova* s egy *Bocaccio: Vita di Dante* szerepel az *incunabula*-szekrényben.

Egy szomszédos üvegasztal a Dante-tudósok dedikált könyveit és autogramjait mutatja be. Itt látjuk a maig legértékesebb német fordítás szerzőjének, *János* szász királynak — írói álneven *Philalethes*nek — egy levelét s mellette a *finomtollu*, tudós német papnak, *Franz Xaver Kraus*-nak, a legnagyobb Dante-monográfia szerzőjének dedikált fényképét és levelét egy magyar barátjához. Ez asztalon minden Dante-kedvelő számos baráttra akad majd.

Három nagy szekrényt töltenek meg a *hungaricum*-ok: hosszú sorban vonulnak el itt előtünk azok a magyar írók, a kik valaha Dante átültetésével foglalkoztak, a diszmagyaros *Császár Ferenc*től *Szász Károly*von át — *Babits Mihály*ig. *De Kaposy* régebben megtalálta és itt kiállította azt a kis kódexet, a melyben az első magyar Dante-sorok foglaltatnak; egy névtelen margitszigeti apáca könyvecskéjét 1521-ből, benne a *Paradiso* három, szépen fordított sorával!

A képes Dante-kiadások s az önálló illusztrációk tömegével itt foglalkoznunk lehetetlen. Figyelmet érdemel egy szép *Doré*-rajz, a mely *Liszt* Ferencnek készült s neki is van ajánlva. *Pogánu Willyó* csinos Dante-fejét *Sándor Erás* állította ki.

Dante és Beatrice találkozása a festők kedvelt tárgya; *Than Mór* egy szép képe és *Udvary Géza* egy nagyobb kompozíciója ezzel foglalkozik. A stereotip Dante-fejek és alakok közül megemlíthetjük *Paczka* ismeretes *Dante is esilio*-ját, *Udvary* álló Danté-ját, a melynek nyomán *Ligeti* egy számos példányban bemutatott s népszerűsítésre szánt tetszetős szobrot mintázott. Szép *Kapitány József* plakettje és méltó feltűnést fogtak kelteni *Örkényiné Pataky Biri* szín pompás batik-kendői, a melyek, sajnos, nem érvényesülnek a zsufolt teremben. De alig érvényesül a szinte tökéletesnek mondható Dante-könyvtár, a mely közel ezer kötetet foglal magában; nagy értékű kötetek, mint a híres *O'schi-fele* foliáns, a melyet *Kornfeld Mór*ic báró állított ki, alig láthatók. Néhány szép és művészi kötésről — *Jasik* és *Galamb* munkáiról — és egy olcsó, tehát kétség-telenül kelendő képeslap-sorozatról, a melynek *Örkényi* tanár a szerzője, kell még említést tennünk.

A kiállítás megteremtője, gyűjtője, rendezője, — lelke: *Kaposy József*; az ő munkáját ebben a szűk keretben méltatni nem lehet. Hű segítő társával, *Czakó Ervin* dr.-ral egyetemben nagy anyagi és tárgyi nehézségeket győzött le. Egyfelől a hideg és méltósággal teljes kupolacsarnok inkább gyász-terem, semmint megfelelő kerete az ilyen apró kincseknek, másfelől azonban a rendezők híján voltak a szükséges pénznek is: önfeláldozással és lemondással érhetek csak célj.

A magyar Dante ünnepe lesz a hólnapi megnyitás. Csonka és szegény Magyarországunk összehordta szebb multjának minden apró kincsét, hogy szimbólikus hajlékok állítson a nagy száműzöttnek, a ki hazánkról egykor mint „beata Ungaria“-ról írt. Ma az egész földkerekség ünnepli. — Itthon van nálunk is Prófétalelke megsejtette, hogy valamikor az egész világ magának fogja vallani: „Nos quibus mundus est patria, velut piscibus aequor...“, — „Hazám széles e világ, miként a hálnak a tenger...“.

Balogh József dr.